

wikidones

Itinerari educatiu de CINEMA

Un projecte de La Bonne, amb el suport de la Regidoria de Dona i Drets Civils de l'Ajuntament de Barcelona.

Analitza DONES DARRERE LA CÀMERA

1

L'obra de les directores, guionistes i productores actuals encara suposa un petit percentatge de la totalitat dels films que podem trobar a la cartellera. Aquest fet contrasta amb la nombrosa quantitat de noies i dones que estudien a les acadèmies i escoles de cinema. A què es deu? Per què el nombre de dones que estudien cinema no es correspon amb el nombre de dones reconegudes que n'exerceixen la professió?

UN CINEMA INCOMPLET

Coneixeu el nom i l'obra de moltes dones directores, guionistes o productores? Dividiu-vos en grups i feu una llista de les dones directores, productores o guionistes que us vinguin al cap i ompliu una fitxa breu amb la seva biografia, les característiques principals de la seva filmografia, les influències que ha rebut i les obres que ha creat.

La mirada tuerta del cine español

Por: Mª Ángeles Cabré | 16 de julio de 2014

Claudia Llosa frente al célebre cartel de la meca del cine.

 Article: Mª Ángeles Cabré «La mirada tuerta del cine español», *El País*, 16 de juliol de 2014

Llegiu l'article anterior i contesteu les preguntes següents:

- Quin és el percentatge de pel·lícules filmades per dones a Catalunya? En quants anys?
- En quina professió hi ha un percentatge més elevat de dones? Quin és aquest percentatge?
- Segons les dones entrevistades, què oferiria als espectadors i a les espectadores un cinema amb més protagonisme femení?
- Us han sorprès els resultats de l'estudi mencionat a l'article? Per què?
- Quines mesures creieu que es podrien prendre per augmentar la presència de dones a la indústria cinematogràfica?

NO NOMÉS ACTRIUS

1. Poseu-vos en grups i trieu el nom d'una d'aquestes directores. Busqueu-ne informació a la Viquipèdia i feu-ne la fitxa corresponent.

Chantal Akerman

Laura Mulvey

María Ruido

Carole Roussopoulos

VULL SER DIRECTORA

Una de les directores mencionades a l'article és la Isabel Coixet. Mireu el vídeo següent:

La directora de cinema Isabel Coixet

1. Quins dels motius que dóna la Isabel Coixet per ser directora us agrada més? Us agradaria dirigir una pel·lícula? Per quina raó?

2. Amb el telèfon mòbil, graveu un vídeo d'un minut de durada aproximada que representi o expressi la raó per la qual us agradaria fer un film. Un cop el tingueu fet guardeu-lo bé, ja que l'utilitzareu en una activitat posterior.

TUITEJA-HO!

Compartiu les vostres reflexions i els resultats d'aquesta activitat a Twitter amb el *hashtag* #wikidones per ajudar a la difusió del projecte i per intercanviar coneixement i punts de vista amb altres persones que hi participin.

Analitza L'ÈPOCA D'OR DE HOLLYWOOD

2

L'anomenada època d'or del cinema nord-americà s'estén des de finals dels anys trenta fins als inicis dels anys seixanta. Durant aquest període, els estudis de Hollywood van produir els grans clàssics de la cinematografia nord-americana: films que van aconseguir un notable equilibri entre qualitat i èxit de públic i que van ser protagonitzats per estrelles cèlebres que han esdevingut icones de la cultura popular.

LES DONES VISTES PER HOLLYWOOD

Feu una ullada a la següent revista de cinema dels anys quaranta i responeu les preguntes.

POR QUIEN DOBLAN LAS CAMPANAS
... La película en que no falta nada

VALOR PASIÓN

Esta película, una de las más grandes que se han realizado, es un canto al valor de sus heroicos intérpretes. Dos de estos bravos montañeses, admirablemente caracterizados, son Akim Tamiroff, de Pablo; y Katina Paxinou, de Pilar.

Los lectores de la novela de Ernest Hemingway recordarán los dos principales caracteres que en la película le reparten emoción y poesía — Jordán, impecablemente interpretado por Gary Cooper, y María, encarnada en la dulce figura de Ingrid Bergman.

La Paramount obtuvo los derechos de filmación de la novela, *Por quien doblan las campanas*, a un precio superior al más alto ofrecido por los demás postores. Consecuentemente, la Paramount ha puesto en acción las enormes facilidades de que dispone en sus estudios para que *Por quien doblan las campanas* sea una obra cumbre de la cinematografía. Resalta en todos sentidos la unión de dos almas afines a quienes el destino ató con lazos indisolubles en un momento intensamente trágico. Momento supremo que abarca tres días sublimes encerrados en un marco de felicidad fugaz que engloba toda una vida.

De la célebre novela de ERNEST HEMINGWAY
estrellas
Gary Cooper • Ingrid Bergman

EMOCIÓN ESPECTÁCULO

No cabe emoción en la pantalla comparable a la separación de dos seres a quienes el destino señala los dos caminos distintos que conducen a una misma eternidad. Este momento de emotiva belleza ha sido captado por la cámara con magistral acierto.

La valadura de un puente es el incidente central en torno al cual gira la acción de *Por quien doblan las campanas*. Una dirección experta ha animado este incidente con caracteres verdaderamente trágicos y de un gran realismo espectacular.

Por quien doblan las campanas, la obra maestra de la Paramount, fotografiada enteramente en bellísimo Technicolor, es un retrato fiel de los personajes que en ella intervienen, en un ambiente tan exacto al lugar donde se desarrollan los acontecimientos que inspiran su acción, que ha merecido unánimes alabanzas de cuantos han admirado este soberbio espectáculo cinematográfico. ¿Y qué decir de los artistas que en él intervienen? Magníficos en toda la más alta significación de este vocablo — Gary Cooper, Ingrid Bergman, Akim Tamiroff y Katina Paxinou, arriba mencionados.

ES UN FILM PARAMOUNT

con AKIM TAMIROFF • ARTURO DE CORDOVA
JOSEPH CALLEJA y KATINA PAXINOU
Productor Ejecutivo B. G. DE SYLVA
Producción y Sam Wood Guion cinema-

Pàgines de la revista Cine Mundial (1944)

- De la pàgina 54 fins a la 63 (segons la numeració de la revista) quantes vegades apareix una dona sola? Quan no apareix acompanyada, com va vestida? Quina imatge de les dones creus que es vol transmetre?
- A l'anunci de la pel·lícula *Jack London* (pàgina 61) com apareixen definits els personatges femenins?
- Mireu les fotografies de les pàgines 74 fins a 78 i llegiu-ne els peus de foto. Quina és la qualitat de les actrius que més es repeteix? Passa el mateix amb les imatges dels actors que apareixen a la revista?

- Creieu que ha canviat la visió de les dones al cinema actual? Com?
- Quina imatge donen els mitjans de comunicació sobre les actrius, actualment?

LES CAMES I LA FALTA D'IMAGINACIÓ

Observeu aquest muntatge realitzat amb diferents pòsters de pel·lícules:

Fotomuntatge de Christophe Courtois

- A quin gènere cinematogràfic pertanyen generalment?
- Què us transmeten aquests cartells?
- On apareixen els personatges masculins? Quina imatge se'n vol transmetre, d'ells?

Per parelles, feu el disseny i realitzeu el pòster d'una comèdia o d'una pel·lícula d'acció amb personatges masculins i femenins, i que no sigui sexista. Després, obriu un compte del grup a Instagram i publiqueu-hi tots els pòsters amb els *hashtags* #pòstersdecine i #wikidones per fer la vostra galeria de pòsters de pel·lícula.

TUITEJA-HO!

Compartiu les vostres reflexions i els resultats d'aquesta activitat a Twitter amb el *hashtag* #wikidones per ajudar a la difusió del projecte i per intercanviar coneixement i punts de vista amb altres persones que hi participin.

Investiga PIONERES

3

Sovint el paper de les dones al cinema ha estat anònim o silenciats, malgrat que des dels inicis han existit dones que han assumit un rol protagonista com a directores, productores o guionistes.

I MALGRAT TOT, EL CINEMA

Escolteu el següent [àudio](#) i responeu les preguntes.

- Quantes dones han dirigit una pel·lícula a Espanya fins al moment de l'entrevista?
- Què ha passat amb la major part de l'obra de Rosario Pi?
- Com arribaven a la direcció o producció les primeres dones que van fer cinema?

En grups, busqueu informació a la Viquipèdia sobre les dones següents:

Cecília Bartolomé

Rosario Pi

Pilar Miró

Mercè Vilaret

Ana Mariscal

Creieu que aquestes cineastes mereixen més reconeixement? Escolliu els fets més destacats de la seva trajectòria professional i feu un breu treball escrit on s'argumenti per què aquestes dones es mereixen una estrella al passeig de la fama del cinema.

UNA DONA DE CINEMA

Observeu el següent pòster de la pel·lícula mexicana *La Mujer de nadie* (1937).

Pòster de la pel·lícula *La mujer de nadie* (1937)

- Quines diferències hi veieu amb els cartells de l'activitat anterior?
- Què vol transmetre aquest pòster?
- Qui és la directora de la pel·lícula?

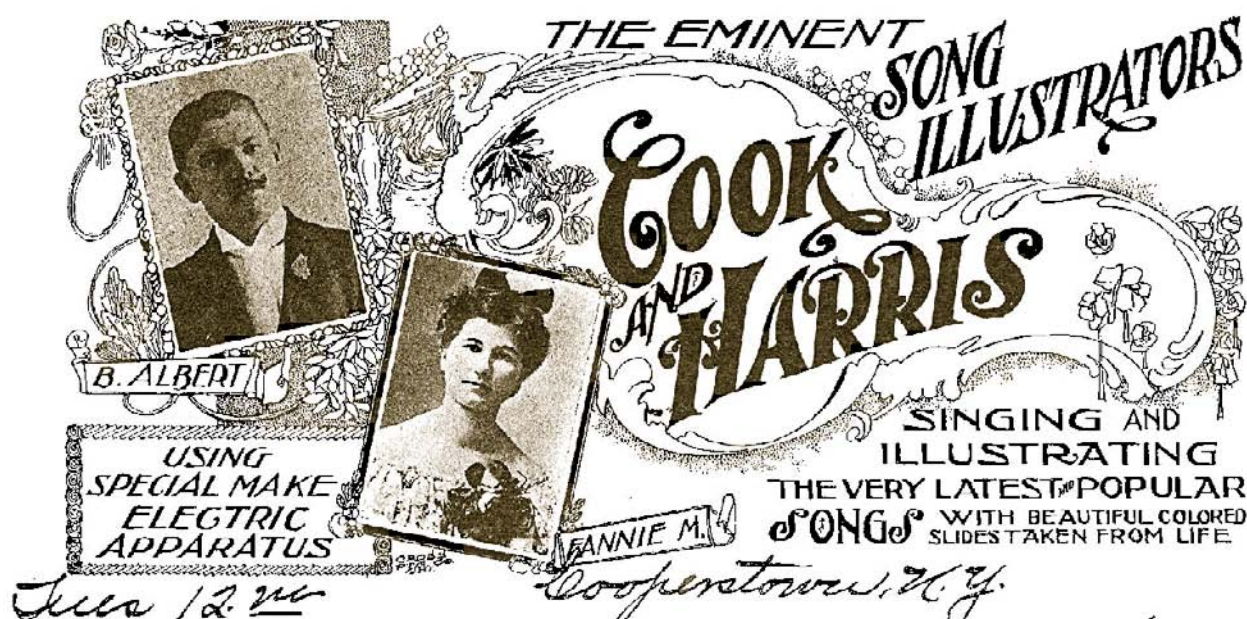
Ara visiteu el següent web i llegiu el [perfil biogràfic d'Adela Sequeyro](#).

- Quines feines va realitzar al llarg de la seva vida?
- Fins al descobriment de les seves pel·lícules com a directora, per quines facetes era coneguda?
- Quantes pel·lícules va dirigir?

BIOPIC

Al llarg d'aquesta activitat hem conegut quelcom més sobre algunes dones pioneres al món del cinema, i hem apreciat com totes elles van haver de realitzar encara més esforços i superar més obstacles que els seu companys de professió per tal de fer cinema.

1. Per parelles, escolliu una de les dones que han aparegut a l'activitat. O, si voleu, feu una ullada al següent web i trieu alguna altra pionera.

[Women Film Pioneers Project](#)

2. Feu un guió i el corresponent *storyboard* sobre algun capítol de la seva vida. No cal que sigui estrictament verídic, podeu imaginar un dia de rodatge, una negociació per dur a terme una pel·lícula, etc. Considereu bé la història que voleu narrar, ja que tant el guió com el seu corresponent *storyboard* han de ser capaços de transmetre allò que voleu explicar mitjançant els dibuixos.

TUITEJA-HO!

Compartiu les vostres reflexions i els resultats d'aquesta activitat a Twitter amb el *hashtag* #wikidones per ajudar a la difusió del projecte i per intercanviar coneixement i punts de vista amb altres persones que hi participin.

Investiga CINEMA EN FEMENÍ

4

Arreu de la geografia espanyola, existeixen festivals de cinema que volen ser un altaveu de les produccions cinematogràfiques realitzades per dones. Un exemple el trobareu al web següent:

 [22a Mostra Internacional Films de Dones Barcelona 2014](#)

MIRADES PLURALS

Feu una ullada a la programació, escolliu les tres pel·lícules que més us cridin l'atenció i responeu les preguntes següents:

- A quins gèneres cinematogràfics pertanyen?
- Són les pel·lícules que es troben habitualment a la cartellera del cinema?
- Per què creus que aquestes pel·lícules tenen poca repercussió mediàtica?
- Creus que les pel·lícules dirigides per dones poden aportar una visió diferent de les dirigides pels homes? Per què?
- Què és el *Vídeo del minut*? Quin tema tracta aquest any? En grups de tres feu un petit debat sobre com és tractat aquest tema al cinema i quines diferències hi ha entre la visió masculina i la femenina. Finalment, poseu per escrit les vostres conclusions.

FILMS I FESTIVALS

Hi ha pel·lícules que, malgrat ser presentades en festivals de cinema, no arriben al gran públic, perquè no se n'ha fet una vasta campanya publicitària. Sovint aquestes pel·lícules són les més interessants i arriscades.

Mireu el següent [curtmetratge](#).

- Quin tema tracta i què denuncia?
- Per què creieu que la directora ha invertit els rols de l'home i la dona? És efectiu?

I si organitzem un festival de curtmetratges?

1. Dividiu el grup en dos equips: un serà l'equip de comunicació i l'altre el jurat i l'equip tècnic.
2. Les tasques de l'equip encarregat de comunicació són: escollir el nom del festival, dissenyar un pòster i fer-ne la difusió tant a l'escola com a les xarxes socials.

Les tasques del jurat són: fer la selecció prèvia dels curts que competeixen (recordeu els vídeos d'un minut fets a l'activitat *Vull ser directora?* Ara és el moment d'utilitzar-los), crear les categories de premis i decidir els guanyadors i les guanyadores (recordeu que hi ha un guanyador o guanyadora del jurat però també del públic).

3. Finalment, mitjançant una gala, el jurat ha de fer públic els guanyadors i les guanyadores del festival. Durant aquesta gala també s'ha de realitzar la projecció dels films premiats amb presència i col·loqui dels directors i directores.

TUITEJA-HO!

Compartiu les vostres reflexions i els resultats d'aquesta activitat a Twitter amb el *hashtag* #wikidones per ajudar a la difusió del projecte i per intercanviar coneixement i punts de vista amb altres persones que hi participin.

Reflexiona

LES PEL·LÍCULES A PROVA

5

Si poséssim un examen ben fàcil a les pel·lícules que trobem a la cartellera, on s'avalués el respecte a la diversitat tant de dones com d'homes, quantes passarien aquest examen?

Alison Bechdel, «The Rule», pàgina del còmic *Dykes to Watch out*, 1985

EL TEST DE BECHDEL

L'any 1985, l'autora de còmics Alison Bechdel (de qui recomanem la novel·la gràfica *Fun Home*) va publicar, en un dels seus còmics, una regla que aplicava a les pel·lícules abans d'anar al cinema. Els films havien de superar tres requisits:

- Hi havien d'aparèixer dos personatges femenins com a mínim.
- Havien de parlar entre elles.
- El tema de conversa no havia de ser sobre els personatges masculins.

El que va començar com una anècdota en un còmic s'ha acabat generalitzant i estandarditzant fins al punt que els cinemes suecs utilitzen aquest test per qualificar les pel·lícules.

- Realitza el test a les tres últimes pel·lícules que has vist. El superen?
- T'ha sorprès el resultat?
- Creus que aquest test és un bon indicador per conèixer el sexisme d'una pel·lícula? Per què?

Observeu el següent [llistat de pel·lícules](#) sotmeses al test:

- Quin és el motiu pel qual bona part de les pel·lícules no supera el test?
- Creus que el resultat és extrapolable a bona part de les pel·lícules més famoses?
- Realitza el test de Bechdel a les pel·lícules següents: *Brave* (Mark Andrews, 2012), *La Bella y la bestia* (Gary Trousdale i Kirk Wise, 1991), *La Princesa Mononoke* (Hayao Miyazaki, 1997), *El viaje de Chihiro* (Hayao Miyazaki, 2001), *Batman Beguins* (Christopher Nolan, 2005) *Los juegos del hambre* (Gary Ross, 2012).

CRÍTICA CINEMATogrÀFICA

Obriu un blog de crítica cinematogràfica on feu la vostra pròpia valoració de les pel·lícules que mireu. Considereu els aspectes purament cinematogràfics, però també valoreu el sexisme de la pel·lícula i apliqueu el test de Bechdel.

TUITEJA-HO!

Compartiu les vostres reflexions i els resultats d'aquesta activitat a Twitter amb el *hashtag* #wikidones per ajudar a la difusió del projecte i per intercanviar coneixement i punts de vista amb altres persones que hi participin.

Reflexiona EI CÀSTING

6

Sovint els personatges femenins de les pel·lícules estan més definits i condicionats per la bellesa i l'aspecte físic que els personatges masculins. Aquest fet marca la carrera de les actrius que, per exemple, tenen més problemes per trobar personatges interessants a mesura que van envellint.

L'actriu nord-americana Frances McDormand ha declarat públicament que està orgullosa d'envellir amb naturalitat i mostrar-ho a les pantalles. Foto de John Turner

ROL PLAY:

En aquesta activitat fareu una dinàmica de *rol play* en la qual haureu de resoldre una situació conflictiva o complexa interpretant uns papers, debatent i reflexionant de manera conjunta.

El cas

L'Andrea i en Martí són dos amics i joves actors amateurs a qui ha arribat l'oportunitat de participar en un càsting per a un film dirigit per a una directora de renom, la Mònica Siurana. Mentre esperen en una sala per fer la prova, l'Andrea s'adona que totes les noies semblen més aviat models que no pas gent de carrer, malgrat que el personatge que cal interpretar és una científica. Entre els nois, en canvi, hi ha més diversitat d'aparença física.

A poc a poc l'Andrea es va desanimant: no entén per què el físic del personatge femení ha de ser rellevant i, alhora, creu que té menys possibilitats que els nois només per una qüestió d'aspecte físic. Per aquest motiu decideix compartir els seus neguits tant amb en Martí com amb la Mònica, que ha accedit a parlar amb els dos abans que aquests fessin la seva prova.

Els rols

Andrea: li agrada molt actuar i vol dirigir els seus estudis cap a la interpretació. És conscient del sexisme i dels clixés de gènere que existeixen a la indústria cinematogràfica i vol lluitar-hi en contra però, malgrat això, no pot deixar de sentir-se acomplexada quan es veu envoltada de noies amb fila de model.

Martí: confia en les seves dots interpretatives i sap que no li cal res més. En canvi, l'experiència com a actor conjuntament amb l'Andrea, li ha ensenyat que la seva amiga ho té més difícil per trobar papers.

Mònica: per ella i per a l'argument del film, l'aparença física no és important, però la productora espera resultats econòmics i sap que una «cara maca» a la cartellera atrau més el públic.

La interpretació

Feu grups de 3 persones i repartiu-vos els rols. Haureu d'interpretar els papers tot simulant la conversa entre els tres personatges.

Solucions

Quan acabeu, poseu en comú les vostres consideracions amb la resta del grup i digueu a quines conclusions heu arribat: L'Andrea s'ha de resignar i assumir que es trobarà amb més dificultats per trobar papers que no pas en Martí? Què pot fer per canviar la situació? I en Martí, com la pot ajudar? La Mònica ha de considerar només el talent de les actrius? I si no es recapten diners suficients a taquilla?

TUITEJA-HO!

Compartiu les vostres reflexions i els resultats d'aquesta activitat a Twitter amb el *hashtag* #wikidones per ajudar a la difusió del projecte i per intercanviar coneixement i punts de vista amb altres persones que hi participin.

Comunica FILM COL·LECTIU

7

Les petites accions dirigides al nostre entorn més proper poden ser significatives i poderoses. Fem-les!

Rètol de la *Muestra Internacional de Cine y Mujeres de Pamplona*

UNA GRAN PRODUCCIÓ

Les pel·lícules poden ser una eina important per al debat, la reflexió i, com hem vist, per a la difusió d'idees. Us convidem a realitzar, de manera col·lectiva, un curtmetratge d'uns 15 minuts de duració.

1. Comenceu omplint una taula que servirà per definir i planificar les tasques que heu de realitzar:

Objectiu general	Penseu quin és l'objectiu central d'aquesta acció.
Objectius concrets	Penseu en els objectius concrets o més específics que us agradaria assolir.
Públic al qual va dirigida	Decidiu a quin tipus de públic la voleu enfocar (alumnes del vostre centre, famílies, públic general...).
Ubicació	En relació al punt anterior, podeu decidir si l'organitzeu al centre o bé en algun espai públic del vostre poble o ciutat.
Data en què es farà	Establiu les dates en què us agradaria organitzar-la.

2. Un cop tingueu definits els objectius generals i concrets dividiu el grup en diferents equips (producció, direcció, art...) i repartiu-vos les tasques. Penseu que es tracta de filmar un curtmetratge tècnicament i artísticament més ambiciós que el vídeo d'un minut que heu fet a les activitats anteriors, així que hi ha molta feina per fer!

3. L'objectiu de qualsevol pel·lícula és ser projectada i vista pel públic. Penseu i definiu on voleu que es faci l'estrena i totes les activitats que puguin realitzar-se paral·lelament (conferències, exposicions, *making off...*).

4. Ara només us queda dur-ho a terme. Per garantir un procés de treball eficient, recordeu que és important que organitzeu la feina, feu comissions de treball, i planifiqueu bé les tasques i les responsabilitats de cadascú. Molta sort!

TUITEJA-HO!

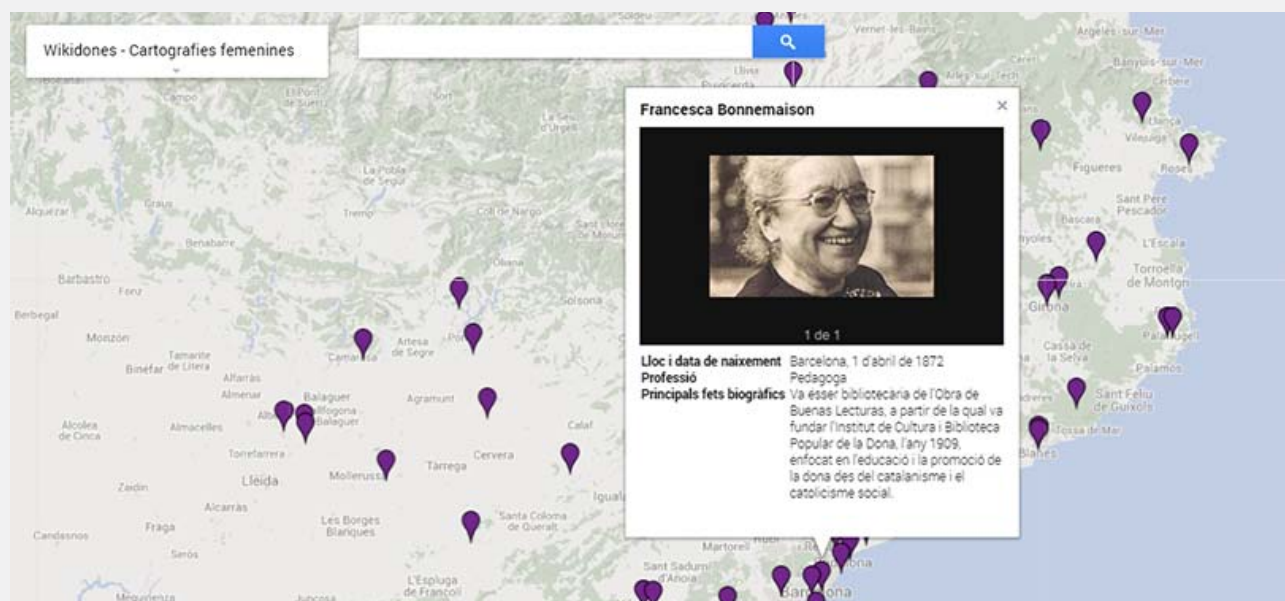
Compartiu les vostres reflexions i els resultats d'aquesta activitat a Twitter amb el *hashtag* #wikidones per ajudar a la difusió del projecte i per intercanviar coneixement i punts de vista amb altres persones que hi participin.

Col·labora CARTOGRAFIES FEMENINES

8

Més enllà dels grans noms que omplen les enciclopèdies, els carrers que ens envolten estan plens d'històries sobre dones que han generat coneixement i cultura, i que han contribuït a millorar l'entorn. En aquesta activitat us proposem que participeu en la construcció de Cartografies femenines, un mapa col·laboratiu 2.0 que recull els noms de dones que han tingut un paper rellevant en el nostre entorn més proper.

Cartografies femenines

MEMÒRIA COL·LECTIVA

1. Consulteu la pàgina del projecte *Cartografies femenines* per descobrir-ne el funcionament.
2. Quines són les dones del vostre barri, poble o ciutat que mereixen un espai a la història col·lectiva i que haurien d'aparèixer al mapa de *Cartografies femenines*? Investigueu qui són aquestes dones, quina n'és la biografia i la trajectòria professional i quines aportacions van fer en el seu camp. Per fer-ho, podeu dividir-vos en grups i repartir-vos els àmbits d'investigació per tal d'acotar la vostra feina a un sector concret: ciència, cultura, educació, art, història, política, etc.

Recordeu d'utilitzar totes les fonts possibles:

- Internet, biblioteques i arxius locals.
- Persones de l'entorn.
- Historiadors i historiadores, periodistes, etc.
- Entitats culturals de l'entorn.
- Altres entitats relacionades amb l'àmbit d'investigació que heu escollit.

REDACCIÓ DE L'ENTRADA

Després de la investigació, seleccioneu aquelles dones de les quals vulgueu fer una entrada i redacteu-la: citeu les dades biogràfiques essencials i, sobretot, les seves aportacions a l'entorn o en una disciplina concreta. Per últim, podeu afegir-hi una imatge.

UN PUNT AL MAPA

Trieu un punt que sigui representatiu en la història de cada una de les vostres protagonistes per posar-hi l'entrada: la casa on van néixer, l'escola on van estudiar, el lloc on van treballar, etc. i afegiu un marcador. Un cop l'hagueu fet, afegiu la informació que se us demana: lloc i data de naixement, professió i fites significatives de la seva vida personal i professional.

Ara només us quedarà publicar-lo. Recordeu que en aquest [enllaç](#) trobareu un vídeo tutorial per fer servir l'eina.

TUITEJA-HO!

Compartiu les vostres reflexions i els resultats d'aquesta activitat a Twitter amb el *hashtag* #wikidones per ajudar a la difusió del projecte i per intercanviar coneixement i punts de vista amb altres persones que hi participin.